

LIITE 5.4

TURUN YLEISKAAVA 2020

Ympäristövaikutusten arviointi/
Sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset

Sisällysluettelo:

1. YLEISTÄ VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

2. TURUN YLEISKAAVA 2020 SEKÄ SVA

3. TARKASTELTAVAT MUUTTUJAT (SVA)

4. YHTEENVETO SEKÄ SUOSITUKSET

5. LIITTEET

1. YLEISTÄ VAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Vuoden 2000 alussa voimaan astuneen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan on selvitettävä suunnitelman toteuttamisesta seuraavat vaikutukset:

- ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Saman lainkohdan mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavavalmistelun yhteydessä on laadittava ns. osallistumis- ja arviointisuunnitelma (63 §). Tuon uuden termin edellinen osa liittyy osallistumisen ja vaikuttamisen järjestämiseen. Termin jälkimmäinen osa liittyy kaavan aiheuttamien ympäristövaikutusten arvioimiseen (YVA). Sen yhteydessä laaditaan aluksi arviointiohjelma (selostetaan miten arviointi aiotaan suorittaa) sekä lopuksi yhteisesti suoritettujen arviointien pohjalta arviointiselostus (suunnitelman vaikutusten kuvaus).

Vaikutusten arviointi

Ohjelmien ja suunnitelmien ympäristövaikutusten arvioinnissa (YVA) arvioidaan hanketasoa edeltävää politiikkaa, suunnitelmia ja ohjelmia, joilla on merkittäviä vaikutuksia ympäristöön. YVA voi liittyä myös strategisen tason ympäristövaikutusten arviointiin tai strategisen YVA:n suorittamiseen.

Arvioinnin on pohjauduttava rationaaliseen tietoon. Vaikutusten arviointi on prosessi. Vaikutuksia on arvioitava heti valmistelun alettua (esivaiheet, luonnosvaihe), pelkkä jälkiarviointi (ehdotusvaihe) ei ole oikea arviointitapa. Vaikutuksia tulee arvioida yhteisesti kaikkien osallisten kanssa (arviointiprosessin demokraattisuus), esimerkiksi pelkkä päättäjä- tai asiantuntija- tai virkamiesarviointi ei ole riittävä arviointitapa.

Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon kaikki merkittävät välilliset ja välittömät vaikutukset, kaavan kaikki eri toiminnot sekä koko kaava-alue. Kaava voi toteutua kokonaisuudessaan tai vain osittain. Toisten alueiden toteuttaminen tapahtuu ennen kuin toisten.

Miksi arviointia tehdään?

Puhuttaessa ympäristövaikutusten arvioinnista on tärkeää kuvata myös arviointiin liittyviä taustoja, yleisiä kysymyksiä ja ongelmia.

Ympäristövaikutusten arviointia on ryhdytty suorittamaan samaan aikaan kun huoli luonnon tilasta sekä ihmisen hyvinvoinnista on lisääntynyt lisääntymistään. Vaikutusten arviointi merkitsee yritystä vaikuttaa positiivisesti kehityksen suuntaan ja hallita kehitystä arvioimalla ennalta erilaisten toimenpiteiden vaikutukset.

Kaupunkirakenne kaupunkikehitys sekä vaikutusten arviointi

Nykyaikainen kaupunki sisältää seuraavia elementtejä ja toimintoja:

- väestö (lukumäärä, ikärakenne jne.)
- yhdyskuntarakenne ja sen tekniset järjestelmät
- luonnonympäristö (luonnon hyödyntäminen, luonnon- ja maisemansuojelu jne.)
- rakennettu ympäristö (hyödyntäminen ja suojelu)
- asuntoalueet, asuminen ja asuntoarkkitehtuuri
- taloudellinen järjestelmä ja elinkeinoelämä
- kunnan hallinnollinen ja poliittinen järjestelmä (demokratia-käytäntö)
- julkiset ja yksityiset palvelut (keskusverkko)
- julkinen ja yksityinen liikenne (tekniset liikkumisjärjestelmät)
- sosiaalinen ja kulttuurinen tila (elämäntavat, tyyli, ongelmat)
- vapaa-ajanvietto ja virkistyslaitokset (osana teknologista elämäntapaa)
- esteettisyys (kaupunkikuva) sekä eettisyys

Yleiskaavan tavoitteet sekä sosiaalinen ja kulttuurinen tila

Yleiskaavan 2020 (tavoitteiden) toteuttamisen sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon seuraavia seikkoja:

1. Maankäytön nykytila sekä voimassa olevat kaavat (niiden tavoitteet)
2. Kaavan valmisteluprosessi sekä lopullisen suunnitelman tavoitteet
3. Todellinen kehitys 2000-2020 (arvio) ja todellinen tilanne vuonna 2000 (arvio)

Maankäytön nykytilaa koskevat tiedot muodostavat arviointityön pohjan. Nykytilaa koskevat tiedot eivät ole kuitenkaan aina nekään yksiselitteisiä. Voimassa olevat kaavat (niiden tavoitteet) toteutuvat vai osittain. Vahvistetut asemakaavat sivuuttavat yleiskaavan. Eri arviointitutkimukset voivat tuottaa hyvinkin erilaisia tuloksia.

Yleiskaavoituksen lisäksi kunnassa harjoitetaan kaiken aikaa myös muuta suunnittelua ja tavoitteenasettelua. Valtuuston tavoitteita koskevat poliittiset päätökset, kuntasuunnittelu, kunnan budjetti, osayleiskaavoitus, detaljikaavoitus

tus, asunto-ohjelma, asuntopolitiikka, asuttamispolitiikka, maa- ja kiinteistöpolitiikka sekä monet muut vastaavat elementit vaikuttavat todellisen kehityksen kulkuun. Myös näiden seikkojen vaikutuksia tulee arvioida.

Arvioitaessa yleiskaava 2020:ssä asetettujen tavoitteiden (positiivista ja negatiivista) vaikutusta kaupungin sosiaalisen tilan kehitykseen (2000 - 2020) sekä mahdollista sosiaalista ja kulttuurista tilaa vuonna 2000 on otettava huomioon se, että yleiskaavan ohjausvaikutus on ei ulotu kaikkeen ja kaikki yleiskaavassa asetutut tavoitteet eivät toteudu koskaan. Vuoden 2020 sosiaalisen tilan arvioinnissa on otettava huomioon se, että jokainen yleiskaavan tarkistaminen ennen vuotta 2020 merkitsee alunperin (vuonna 2000) asetettujen tavoitteiden uudistamista. Arvioinnin ajanjakso on 20 vuotta ajassa eteenpäin. Se on suunnittelun teoriaa koskevan kirjallisuuden mukaan ns. ylipitkä aikaväli ja aiheuttaa samalla arviointiin suurta epävarmuutta.

Yleiskaava 2020:sta on tulossa Turun ensimmäinen oikeusvaikutteinen yleiskaava. Kaavassa asetetut tavoitteet ohjaavat siksi yksiselitteisemmin kaupunkirakenteen muutoksia. Muutoksia on tässä suhteessa realistisempaa arvioida kuin pelkästään valtuuston hyväksymän (entisen ensimmäisen asteen) yleiskaavan kohdalla. Vuoteen 2020 mennessä yleiskaavaa tarkistetaan ja muutetaan todennäköisesti useammankin kerran. Tavoitteiden muuttaminen useaan otteeseen vaikeuttaa samalla vuoden 2020 sosiaalisen ja kulttuurisen tilan arviointia.

Tarkasteltaessa vuoteen 2000 mennessä mahdollisesti tapahtuvaa sosiaalista ja kulttuurista kaupunkikehitystä tarkasteluun on sisällytettävä mahdollisimman monia erilaisia tekijöitä (muuttujia). Niihin jokaiseen (esimerkiksi rikollisuus) tulee sisältyä yleiskaavan (toteuttamisen) vaikutusten sekä kehityskulun arviointi. Kaikkien tarkastelussa mukana olleiden tekijöiden (muuttujien) yhteenvedo (arvio) kuvaisi vuoden 2020 sosiaalista tilaa kokonaisuutena ja alueittain. Lopuksi voidaan antaa suosituksia toimenpiteiksi haittojen vähentämiseksi.

Sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten arviointi yleiskaavoituksessa

Myös kaavoitusta koskevassa YVA- työssä on arvioitu eniten fyysisiä, biologisia ja ekologisia vaikutuksia. Arviointi tulee kuitenkin ulottaa myös ihmisiin, yhteisöön ja yhteiskuntaan eli on laadittava myös sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA). SVA:ssa tarvitaan ihmistä ja yhteiskuntaa koskevia tietoja.

Sosiaalisten vaikutusten arviointi on ymmärretty joskus (käytännön arviointityön kohdalla) pelkästään osallistumiseksi (kyselyt jne.). Se ei ole kuitenkaan riittävä. Arvioinnin on perustuttava lisäksi riittäviin objektiivisiin tietoihin ja selvityksiin. Ne ja esimerkiksi kysely muodostavat kokonaisuuden.

Yleiskaavoitus muodostaa tietyn erityisen suunnittelusysteemin. Arviointityö sisältää sen mukaisesti tiettyjä erityisseikkoja, joita tulisi arvioida.

Sosiaalinen epätasapaino ja segregatio (eli ei-toivottava alueellinen eriytyminen) on yleiskaavan sosiaalisten vaikutusten arvioinnin kannalta keskeisin tutkimuskohde.

Mihin suuntaan Turun yleiskaavassa 2020 asetetut tavoitteet tehdyt valinnat muuttavat alueiden sisäistä sosiaalista rakennetta ja alueiden välistä sosiaalista suhdetta? Muutoksiin johtaa kaupunkikasvun myötä tapahtuva toimintojen sijoittuminen ja rakentaminen? Mihin julkisia ja kaupallisia palvelutiloja sijoitetaan, mihin rakennetaan uusia asuntoalueita, millaiseen kaupungin kokonaisrakenteeseen pyritään? Syventääkö uusien postmodernien asuntoalueiden rakentaminen Turun saarille niin kutsuttua relatiivisen rappeutumisen ongelmaa (mielikuvaerot uusien ja vanhojen asuinalueiden välillä syvenevät jne.)? Tämän tyyppiset kysymykset ovat oleellisia sosiaalisia vaikutuksia arvioitaessa. Kysymyksiin liittyy samalla erilaisia ongelmia ja käsitteitä. Ongelmien ratkaisemiseksi voidaan esittää suosituksia.

Yleiskaavan strategiavaiheessa tarkasteltiin myös Turun ulkoisia yhteyksiä (moottoritiet, lentoliikenne, laivaliikenne jne.). Maailmanlaajuiset sekä kansalliset kehityslinjat vaikuttavat oleellisesti yksittäisten alueiden, kaupunkien ja paikkojen kehitykseen.

2. TURUN YLEISKAAVA 2020 SEKÄ SVA

Yleiskaava 2020:n kaavaselostuksessa (s. 40) mainitaan, että vaikutusten arviointi tehdään yleiskaavaluonnoksen ja sen vaihtoehtojen käsittelyn yhteydessä sekä, että lopullisen muotonsa arviointi saa vasta ehdotusvaiheessa. Vaikutusten arviointi suoritetaan siten, että se käsittää ympäristövaikutukset, taloudelliset vaikutukset sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset. Selostuksessa kuvataan myös yleiskaavan oikeusvaikutukset.

Yleiskaava 2020:n valmistelussa on ollut seuraavat päävaiheet ja niihin on liittynyt seuraavat arviointikyselyt (Y):

1. Vaihtoehdot A B C (tekstit ja sijoituskartat) sekä Y1
2. Maankäyttöstrategia (strategiakartat)
3. Kaavavaihtoehdot (4 vaihtoehtoa, 3 sijoitteluluonnosta) sekä Y2
4. Ehdotusluonnos
5. Ehdotus (viimeisteltty ehdotusluonnos)

Itse suunnitelman laadinta sekä sen kaavan toteuttamisen vaikutusten arviointi ovat kaksi eri asiaa. Kyseisten prosessien tarkoitus on samalla myös vuorovaikutus. Turun yleiskaava 2020:n laadinnan kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että päävaihe 1:n tulee vaikuttaa vaiheen 2 kehittämiseen ja edelleen, että vaihe 2:n tulee vaikuttaa vaiheen 3 kehittämiseen jne. Kyseiset vaikuttamiset tulee olla selvästi todennettavissa. Arviointi on suoritettava jokaisen vaiheen kohdalla. Arvioinnin pohjalla on oltava riittävät tiedot. Arviointi on suoritettava yhteisesti (kyselyt tms.). Arvioinnin tulee käsittää kaikki kaupungin päätoiminnot (asuminen, palvelut, liikenne jne.).

Yleiskaava 2020 valmisteltiin kahdessa päävaiheessa. Ensimmäinen vaihe sisälsi strategisen tarkastelun, toinen vaihe muodosti varsinaisen kaavavalmistelun (maankäytön vaihtoehdot sekä lopullisen ehdotuksen laatiminen).

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti valmistelussa toteutetun vaikutusten arvioinnin vaiheet (Y1 ja Y2):

A. Strategiavaihe ja SVA

Vaihtoehdot A B C sekä valtuuston 7.12.1998 hyväksymät maankäyttöstrategiakartat.

Sanalliseen muotoon kuvattuja vaihtoehtoja A, B ja C silmällä pitäen osalliset saivat vastata taulukon muotoon laadittuun 2-sivuiseen kyselyyn. Kysely sisälsi 51 kysymystä, joihin tuli vastata (koko YVA-runko, yhtenä osana SVA). Kyselylomakkeessa kysyttiin seuraavasti: Vertaa yleiskaavavaihtoehtoja A B C nykytilanteeseen Turussa yhdestä kolmeen + tai - merkinnällä tai merkinnällä 0, jos vaihtoehto on mielestäsi samanarvoinen nykytilanteen kanssa. Lomakkeen loppuun saattoi kirjoittaa omin sanoin mielipiteitä vaihtoehdoista (A B C).

B. Luonnosvaihe ja SVA

Luonnosvaiheessa osallisille esiteltiin erilaisia yhdelle ja samalle kartalle piirrettyjä yleiskaavallisia maankäyttövaihtoehtoja. Päävaihtoehdot olivat keskusakselivaihtoehto sekä pientalovaihtoehto (ne toteutettaisiin 2010-2020). Ottaen huomioon myös vuosina 2000-2010 rakennettavaksi esitetyt alueet sekä nykytilanne (nollavaihtoehto) vaihtoehtoja oli kaikkiaan neljä.

Luonnosvaihtoehtojen esittelyyn liittyen laadittiin kirjallinen 12-sivuinen kysely. Kysely sisälsi koko kaupunkialueen kehittämistä koskevat kysymykset (A, kysymysten kahdeksan pääkohtaa) sekä suuralueita (osa-alueita) ja yleiskaavaluonnokseen sisältyviä maankäytön yksityiskohtia koskevat vastaukset (B, omien mielipiteiden vapaamuotoinen kirjoittaminen tyhjälle sivulle). Kyselyn liitteenä oli lyhyet kuvaukset yleiskaavaluonnos 2020:stä, Turun maankäytön nykytilanteesta, keskusakselivaihtoehdosta sekä pientalovaihtoehdosta.

C. Ehdotusvaihe ja SVA

YVA:ssa on keskeisintä lopullisen yleiskaavan eli EHDOTUKSEN TOTEUTTAMISEN aiheuttamien eri VAIKUTUSTEN kuvaaminen (asiantuntijaselvitykset ja -tutkimukset sekä niihin liittyvä kansalaiskysely).

Tämä vaikutus selvitys (SVA) koskee lopullisen ehdotuksen (kaavakartta ja selostus liitteineen) toteuttamisen vaikutusten arviointia ilman kyselyä.

3. TARKASTELTAVAT MUUTTUJAT (SVA)

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnin muuttujina voi olla väestönmuutokset, institutionaaliset muutokset (hallinto, suunnittelu jne.), yhteisön (alueen) infrastruktuuri, vaikutukset elämäntapoihin ja elämän laatuun, yhteisön (alueen) asenteet sekä toimeen ja sen vaikutuksiin liittyvät ristiriidat (Rauno Sairinen).

Seuraavassa on lueteltu sosiaalisten ja kulttuuristen vaikutusten arvioinnissa huomioon otetut muuttujat (tiedot nykytilanteesta ja tämän päivän tulevaisuuden näkymistä) sekä arvioitu jokaisen muuttujan kohdalla erikseen mahdollinen sosiaalisen ja kulttuurisen kehitys vuoteen 2020 mennessä. Selvityksessä

on pyritty alueelliseen tarkasteluun.

Sosiaalista kehitystä kuvaavina yksittäisinä tekijöinä on tarkasteltu seuraavia muuttujia:

- 1 Asuntoalueet
- 2 Keskusverkko
- 3 Joukkoliikenne
- 4 Varallisuus
- 5 Väestö ja ikärakenne
- 6 Maahanmuuttajat ja rasismien yleisyys
- 7 Työttömyys
- 8 Rikollisuus
- 9 Asuntojen hinnat
- 10 Vuokra- ja omistusasuntojen sijoittuminen
- 11 Turun terveysprofiili
- 12 Lama ja hyvinvoinnin muutokset
- 13 Ylevät ja pelottavat alueet (paikat)
- 14 Liikenne melu- muine häiritseviksi tekijöineen
- 15 Elämäntapa, vapaa-aika ja virkistys

Selostuksessa olevat kirjaimet tarkoittavat:

M: muuttuja (yksittäinen tekijä)

N: nykytilanne (Turun sosiaalinen ja kulttuurinen tila)

Y: yleiskaava 2020 (lopullisen EHDOTUKSEN sisältö, tavoitteet)

A: ehdotuksen toteuttamisen vaikutukset sekä mahdollinen kehitys (arviointi)

SELOSTUS:

M-1: Asuntoalueet

N: Turun kaupunkirakenne on kantakaupungissa hyvin kompakti. Kaupungin asuntoalueiden laajentumista on tapahtunut viimeksi eniten etelään ja pohjoiseen. Se on hajottanut kaupunkirakennetta. Vanhaa rakennuskulttuuria sijoittuu eniten ruutukaava-alueelle ja sen reunoille, nuorempi rakennuskulttuuri sijoittuu lähiökehälle. Väestön sosiaalinen rakenne vaihtelee eri tyyppisillä asuntoalueilla.

Y: Maa-alueiden varaaminen kokonaan uusien asuntoalueiden rakentamiseen sekä olemassa olevien asuntoalueiden laajentaminen on yleiskaavan silmiinpistävin piirre. Suuri osa uudisrakentamisesta sijoittuu Turun saarten sekä Ohikulkutien pohjoispuoliselle suunnalle. Uusia kerrostalokortteleita sijoittuu kantakaupunkiin, etenkin Satakunnantie-Uudenmaantie -keskusakselille.

A: Osa uusista asuntoalueista sijoittuu olemassa olevan rakennetun ympäristön yhteyteen, osa taas uusiin luonnonläheisiin kaupunginosiin. Jälkimmäiset alueet synnyttävät voimakkaammin mielikuvia ajan hengen mukaisesta uusimmasta asumisesta (tilajärjestelyt, postmoderni arkkitehtuuri jne.). Kyseisillä alueilla on nykyisin suhteellisen tasapainoinen sosiaalinen rakenne. Harjoitettavasta asunto- ja asuttamispolitiikasta riippuen (omistus- ja vuokratalojen määrä, maahanmuuttajien sijoittuminen jne.) alueiden kehitys voi olla eri asuntoalueilla jonkin verran erilainen. Kuitenkin on todennäköistä, että erityisesti saarten suunnalla eli alueilla, joita kaupunki markkinoi julkisuudessa uu-

tena vetovoimaisena asuinpaikkana, asumisen tasoa ja laatua pidetään tulevaisuudessa esimerkiksi lähiökehällä asumiseen verrattuna selvästi parempana. Jos lähiökehän kehittämiseen ei panosteta kylliksi, vanhojen lähiöiden veto-voimaisuutta on vaikea ylläpitää korkealla kilpailukykyisellä tasolla. Pientalo-asumisen suosio tulee säilymään vahvana jatkossakin.

M-2: Keskusverkko (yksityiset ja julkiset palvelut)

N: Nykyisessä keskusverkossa on paljon puutteita (vanhojen lähiöiden palvelut jne.). Käynnissä oleva yhteiskuntakehitys viittaa siihen, että myös julkisia palveluja tullaan jatkossa keskittämään. Tällä on samalla vaikutusta vanhojen asuntoalueiden kehitykseen.

Y: Yleiskaavalla voi vaikuttaa keskusverkkokehityksen muutoksiin (kehittämällä olemassa olevia keskuksia, varaamalla paikkoja kokonaan uusille keskuksille jne.). Palveluverkon kohdalla on oleellista julkisten ja yksityisten palvelujen sijoittuminen suhteessa muihin kaupunkitoimintoihin (asuminen, työpaikat, liikenne jne.). Palvelujen sijoittuminen olemassa olevien asuntoalueiden sekä täydennysrakentamiskohteiden yhteyteen on tärkeää, jotta kyseiset kaupunginosat olisivat jatkossakin palvelujen osalta toimivia.

A: Julkisia palveluja tullaan todennäköisesti jonkin verran keskittämään vuoteen 2020 mennessä. Palvelujen osalta tulevassa kehityksessä on runsaasti epävarmuustekijöitä. Palveluja koskeva kehitys riippuu eniten yleisestä yhteiskuntakehityksestä.

M-3: Joukkoliikenne (autottomat erityisryhmät)

N: Joukkoliikenne on osa palvelujärjestelmää. Sitä tarkastellaan tässä erikseen joukkoliikenteen suuren merkityksen johdosta. Oman auton puuttuminen tekee riippuvaiseksi joukkoliikennevälineistä. Jos isossa perheessä on ainoastaan yksi auto, muut perheen jäsenet luetaan ajoittain autottomiin. Yksityisten ja (mahdollisen) julkisten palvelujen keskittämisen johdosta autottomien asemaan joudutaan kiinnittämään tulevaisuudessa yhä enemmän huomiota.

Vanhusten ja liikuntavammaisten liikkuminen julkisilla joukkoliikennevälineillä on halvempaa kuin esimerkiksi taksilla. Siksi on pyritty tehostamaan suunnittelemalla uusia kyseisiä ryhmiä palvelevia joukkoliikennelinjoja.

Y: Yleiskaavalla voi edistää joukkoliikenteen käytön lisäämistä. Yleiskaavan liikennejärjestelmä perustuu seudullisesti laadittuun liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (liite 3.5). Yhtenä tarkastelun kohteena on ollut autoliikenteen kokonaismäärä eri vaihtoehdossa. Autoliikenteen kokonaismäärä todettiin keskus-akselivaihtoehdossa pienemmäksi kuin pientalovaihtoehdossa.

A: Joukkoliikenteen kehitykseen sekä joukkoliikennevälineiden käyttöön vaikuttaa monet eri tekijät. Kaupunkirakenteen tiivistäminen keskusakselilla joukkoliikennevälineiden käytön lisäämiseksi voi olla hyvä yksittäinen toimenpide, mutta joukkoliikenteen kasvattaminen edellyttää samanaikaisesti monta muuta toimenpidettä. Yksityisautoilu tulee todennäköisesti säilyttämään jatkossakin asemansa edullisena suosituimpana liikkumistapana. Tätä tukee myös nykyinen kaupunkirakenne. Uusien ympäristön tilan kannalta edullisten liikkumismuotojen kehittäminen on osa tulevaa kehitystä.

M-4: Varallisuus (tulo- ja koulutustasoerot alueittain)

N: Kotitalouksien vuoden 1997 palkkatulojen perusteella postinumeroitain

koko maasta laaditun luettelon mukaan Suomen 40:n varakkaimman asuinalueen joukkoon pääsi Uudenmaan ulkopuolelta ainoastaan kolme. Yksi näistä alueista oli Turun Pitkämäki. Tulot mk/talous olivat pitkämäessä 269 438. Pitkämäen jälkeen tulivat Turun varakkaimpina Kakskerta ja Hirvensalo. Koska sovellettu jako kulkee postinumeroittain ja talouksittain, moni varakkaaksi mielletty asuinalue ei erotu tässä tilastossa. Postinumeroittain Suomen sadan köyhimmän alueen joukkoon kuuluu puolestaan Turun Iso-Heikkilän asunto- ja teollisuusalue.

Y: Yleiskaavalla voi vaikuttaa alueittaiseen varallisuuskehitykseen. Esimerkiksi uusia omakotialueita kaavoittamalla vaikutetaan siihen, että niille sijoittuu todennäköisesti keskimääräistä varakkaampaa väkeä.

A: Esimerkiksi Turun saarten uusien asuntoalueiden suuntaan tulee sijoittumaan nuorempaa, varakkaampaa ja korkeammin koulutettua väkeä. Asukkaiden korkeampi sosioekonominen asema ylläpitää asuntoalueen korkeaa arvostusta. Seuraavan 20 vuoden aikana suuri osa vanhojen asuntoalueiden väestöstä tulee sitä vastoin olemaan pienituloisia eläkeläisiä. Tähän kehitykseen sisältyy samalla ei-toivottavan alueellisen eriytymisen vaaroja.

M-5: Väestö ja ikärakenne

N: Turussa on tällä hetkellä noin 171 000 asukasta. Vanhemmilla ja uudemmilla asuntoalueilla on yleensä erilainen väestörakenne. Esimerkiksi vanhoissa lähiöissä on yleensä paljon iäkästä väestöä. Sitä vastoin uusilla asuntoalueilla on tavallisesti runsaasti nuorta väkeä.

Y: Yleiskaavavaroitukset (uudet asuntoalueet jne.) vaikuttavat väestö- ja ikärakenteen muutoksiin eri kaupunginosissa. Yleiskaavan mukaan koko Turun väkiluku on vuonna 2020 noin 185 000 asukasta. Se on melko varovainen kasvutavoite.

A: Tilastokeskuksen arvion mukaan yli 65 vuotta täyttäneiden osuus Turun väestöstä kasvaa seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana. Samaan aikaan vähenee työikäisten sekä alle 15-vuotiaiden osuus kaupungin väestöstä. Vanhan väen korkea osuus lisää sosiaali- ja terveystoimen paineita. Toisaalta esimerkiksi päiväkotia ja kouluja tarvitaan vähemmän.

Maahanmuuttajien ja pakolaisten nopeasti kasvaneella osuudella kaupungin väestöstä tulee olemaan oma vaikutuksensa Turun tulevaan väestö- ja ikärakenteeseen. Tähän kehitykseen liittyy hyviä ja ongelmallisia puolia.

M-6: maahanmuuttajat ja rasismien yleisyys asuntoalueilla

N: Köyhyys sekä maahanmuuttajien suuri osuus asuntoalueen väestöstä on johtanut usein alueen leimaantumiseen ja rasististen asenteiden kasvuun. Kun kunnat kilpailevat samaan aikaan hyvistä veronmaksajista, ne pyrkivät luomaan uusia vetovoimaisia asuntoalueita hyvätuloisille. Vuokratalojen, työttömien sekä maahanmuuttajien korkea osuus uusilla vetovoimaisiksi suunnitelluilla asuntoalueilla koetaan usein ongelmaksi. Maahanmuuttajien kotouttamisen sekä luksusasuntorakentamisen tavoitteet saattavat olla monessa kohtaa keskenään ristiriitaiset.

Kyösti Pekosen tutkimusten mukaan suomalaisissa betonilähiöissä vallitsee nykyisin poliittinen tyhjiö. Muutokset tuossa tyhjiössä (lähiöissä, joissa on ollut esimerkiksi hyvin alhainen äänestysaktiivisuus) voivat olla kuitenkin hyvin nopeita. Samaan aikaan on kasvamassa epäluulo maahanmuuttajia kohtaan ja

se voi nousta poliittisesti yhdistäväksi voimaksi.

Y: Yleiskaava ei ohjaa suoraan vaan välillisesti eri väestöryhmien sijoittumista kaupunkialueille. Mille alueille maahanmuuttajat sijoittuvat asumaan ratkaistaan muiden toimenpiteiden yhteydessä.

A: Turun lähiöistä esimerkiksi Varissuolla (vanha asuntoalue) on nykyisin erittäin korkea maahanmuuttajien osuus alueen väestöstä. Toisaalta esimerkiksi Turun saarilla (uusien asuntoalueita) asuu suhteellisen vähän maahanmuuttajia. Vuoteen 2020 mennessä maahanmuuttajien asuinpaikat poikkeavat nykytilanteesta vain osittain. Yhtenä syynä tähän on se, että kaupungin vanhoissa vuokratiloissa tulee asumaan myös jatkossa paljon maahan muuttavia väestönosia.

M-7: Työttömyys

N: Turun työttömyyttä koskeva pienalueittainen tarkastelu (1999) on osoittanut, että itä-Turun työllisyys on kehittynyt viime vuosina muuta kaupunkia heikommin. Kun koko kaupungin työttömyysaste laski vuosina 1997-99 20:stä 17 prosenttiin, Lausteella työttömyysaste jopa nousi hieman, Halisissa laski vain vähän ja Varissuollakin vähennys on keskimääräistä selvästi alempi. Oulun yliopiston maantieteen laitoksen tekemän paikkatietoselvityksen mukaan Suomen suurien kaupunkien sisälle on muodostunut alueita, joissa työttömyys pysyy korkeana. Ilmiö on tuttu monista länsimaista, mutta uutta Suomessa. Myös Matti Kortteisen sekä Mari Vaattovaaran selvitykset viittaavat samaan ilmiöön. Heidän mukaansa Itä-Helsingistä saattaa olla syntymässä pysyvä ongelmakaupunginosa.

Y: Yleiskaavalla voi vaikuttaa välillisesti työllisyyden parantamiseen (uusien vetovoimaisten työpaikka-alueiden varaaminen jne.).

M-8: Rikollisuus

N: Kaupunki koostuu erilaisista aluetyypeistä. Rikollisuutta on alueilla riippuen alueen tyypistä. Esimerkiksi 1993-1994 Turun kaikista rikoksista noin joka toinen tehtiin pääkeskustassa. Rikollisuus voi olla korkea myös jossain yksittäisessä pisteessä (esimerkiksi kerrostalon slummiutumiskierteessä). Myös esimerkiksi suurissa kauppakeskityksissä tapahtuu runsaasti rikoksia (isot autopaikkakentät jne.).

Kun väestöä luonnehtii irrallisuus ihmissuhteista ja instituutioista, alueelle on tyypillistä korkea rikollisuus. Mitä nuorempi väestö alueella on sitä enemmän siellä tapahtuu rikoksia (Laitinen). Häirikör rikollisuuden (väkivalta, ilkivalta, häiriöteot) alueille on tunnusomaista huono sosioekonominen asema, pieni asumisväljyys, paljon kunnan vuokratiloja, hyvin vanha tai hyvin uusi asuunkanta ja aluetta käytetään myös muuhun kuin asumiseen (Aromaa ja Pyrrö). 1993-1994 Turussa alhaisen rikollisuuden alueita oli esimerkiksi Ilpoinen ja Uittamo. Alueet ovat rauhallisia, väljiä, merellisiä, alueella on kovan rahan taloja, isoja huoneistoja ja alueen läpikulkuliikenne on pientä. Korkean rikollisuuden alueita oli itä- ja länsi-Turussa.

Y: Yleiskaavalla ei voi vaikuttaa suoraan vaan ainoastaan välillisesti rikollisuuden esiintymiseen kaupungissa.

A: Valtaosa kaupungin rikollisuudesta keskittyy jatkossakin pääkeskustaan.

M-9: Asuntojen hinnat

N: Asuntojen hintaeroihin vaikuttavat monet eri tekijät. Hinnat vaihtelevat jat-

kuvasti alueiden kesken. 1980-luvulla nousi Turussa voimakkaimmin Ilpoinen-Peltola-Hariton kerrostaloasuntojen hinnat, eniten arvostusta kerrostaloasuntojen hinnoilla mitattuna menetti tuolloin Varissuo.

Y: Uuden asuntorakentamisen sijoittaminen vaikuttaa asuntojen hintakehitykseen alueella ja sen lähipiirissä. Kalleimmat asunnot sijoittuvat yleensä kokonaan uudelle asuntopuolelle. Yleiskaavan mukaan laajempia kokonaan uusia asuntopuoleita muodostetaan saarten suuntaan sekä pohjoiseen.

M-10: Vuokra- ja omistusasuntojen sijoittuminen

N: Vuokratalojen ja omistustalojen sijoittumista kuvaavat kartat havainnollistavat hyvin sosiaalisten ongelmien jakautumista kaupungissa. Pahimmat ongelmat sijoittuvat yleensä paikoille, joissa sijaitsee runsaasti kaupungin omistamia vuokra-asuntoja.

Kiinteistö Oy Lehtolaaksolla ja TVT:llä on vuokra-asuntoja yhteensä noin 9500 kpl ja niistä on noin 2000 maahanmuuttajien käytössä. Asuntojen sijaintia kuvaavasta (8.10.1999 päivätystä) kartasta nähdään, että valtaosa kyseisistä asunnosta sijoittuu etäälle keskustasta Turun itäisen ja läntisen rajan tuntumaan. Keskustassa uusia asuntoja on mm. Itärannalla. Vaikkakaan kartalta ei näy kaikkia muiden omistajien vuokrataloja Turussa, kartan pohjalta voidaan tehdä se johtopäätös, että suuri osa Lehtolaakson ja TVT:n taloista sijoittuu alueille, joilla on keskimääräistä enemmän lähiöongelmia. Tulorajoitukset koskevat kaikkia muita TVT:n ja Lehtolaakson asuntoja paitsi noin tuhatta vuokra-asuntoa. Näihin asuntoihin voi sijoittua varakkaampaa väkeä ja sillä on samalla vaikutusta alueen sosiaaliseen rakenteeseen.

Y: Yleiskaavalla ei voi vaikuttaa suoraan vuokra- ja omistustalojen sijoitteluun. Yleiskaavan mukaan valtaosa uudisrakentamisesta sijoittuu Turun saarten sekä ohikulkutien pohjoispuoliselle suunnalle. Missä suhteessa näille alueille tulee omistus- ja vuokrataloja, riippuu Turussa harjoitettavasta asunto- ja asutamispolitiikasta ja valtion asuntorahoituspolitiikasta.

A: Vaikkakin esimerkiksi Hirvensaloon rakennettaisiin paljonkin uusia vuokrataloja ja niihin asettuisi myös pienituloisia ja maahanmuuttajia, kaupungin sosiaalinen aluerakenne ei muuttuisi suuresti kokonaisuutena. Jo rakennetut vuokratalot vaikuttavat eniten nykyisen alueellisen sosiaalisen tilan pysymiseen jatkossakin samantyyppisenä. Toisaalta esimerkiksi Varissuolla kauan asuneet vietnamilaiset ovat kasvaneet kiinni asuinalueeseensa eivätkä halua muuttaa kaupungissa muualle.

M-11: Turun terveysprofiili

N: Turun terveysprofiilin tavoitteena on kuvata Turkua ympäristöön, sosiaalisiin tekijöihin, elintapoihin, talouteen ja moniin muihin terveyttä edistäviin tai heikentäviin tekijöihin liittyvillä mittareilla ja indikaattoreilla. Profiili kuvaa samalla Turun kaupungissa viimeksi vallinnutta hyvin- ja pahoinvointia. Profiilia on kuvattu myös kartoille (500x500 m:n ruudukolla) ja niiden pohjalta on mahdollista havaita millaisia eroja eri kaupunginosien välillä vallitsee terveyden suhteen.

Y: Yleiskaavalla on välillistä vaikutusta kehitykseen, joka näkyy kaupunkilaisten hyvin- tai pahoinvointina.

A: Asukkaiden hyvin- ja pahoinvointiin vaikuttavat monet eri seikat samanaikaisesti. Esimerkiksi kulloinkin vallitsevalla elämäntavalla sekä elinympäristön muutoksilla on vaikutusta hyvinvoinnin muutoksiin. Myös seuraavan kahden-

kymmenen vuoden aikana kaupunkia kehitetään modernin teknologian pohjalta ja samalla vallitsee teknologinen elämäntapa. Sitä on vaikea ennakoida, millainen muutos eri kaupunginosissa tapahtuu tulevaisuudessa. Tilanne säilyy kuitenkin alueilla mitä todennäköisemmin valtaosin saman tyyppisenä kuin se on ollut tähänkin asti. Alueilla, joilla on tänään runsaasti erilaisia kokonaisvaltaisesti ilmeneviä ongelmia, ovat suurimmassa vaarassa eriytyä ja syrjäytyä pysyvästi.

Turun terveystilanteen kehitykseen vaikuttaa seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana niin monet eri tekijät, että kehityksen luonnetta on hyvin vaikea arvioida kokonaisuutena. Samaan aikaan kun joitakin terveysongelmia opitaan ratkaisemaan, syntyy kokonaan uusia terveydellisiä ongelmia.

M-12: Lama ja hyvinvoinnin muutokset

N: Turun kaupungin sosiaalikeskus sekä Turun yliopiston sosiaalipolitiikan laitos ovat selvittäneet 1990-luvun puolivälistä lähtien työttömyyden ja toimeentulo-ongelmien lisääntymistä Turussa. Vuonna 1995 laadittiin kyselytutkimusaineisto. Vuonna 1999 kerättiin uusi kyselytutkimusaineisto. "Lama ja hyvinvoinnin muutokset"-nimiseen raporttiin on koottu ensimmäiset tulokset vuoden 1995 ja 1999 aineistojen vertailusta (muutosten kuvaus). Tutkimuksessa käsitellään seuraavia aihepiirejä: taloudellinen hyvinvointi, työ ja työttömyys, asuminen, terveys, sosiaaliset suhteet, yhteiskunnallinen osallistuminen, oman elämän vaikutusmahdollisuuksien kokeminen, hyvinvointipuutteiden keskinäiset yhteydet ja kasautuminen.

Raportin mukaan hyvinvoinnin vaihtelu näkyy siten, että ne joilla menee objektiivisesti mitaten hyvin, ovat myös tyytyväisimpiä ja päinvastoin. Tiivistäen voi todeta, että työttömien etäisyys muihin väestöryhmiin on kasvanut sekä objektiivisilla että subjektiivisilla mittareilla arvioiden.

Y: Yleiskaavalla voi vaikuttaa välillisesti hyvinvoinnin muutoksiin.

A: Yleinen yhteiskuntakehitys vaikuttaa eniten siihen, kuinka korkealla tasolla työttömyys ja toimeentulo-ongelmat pysyvät yhteiskunnassa. Nykyisessä rakennemuutoksessa on piirteitä, jotka viittaavat siihen, että suuri osa nykyisin vallitsevista ongelmista tulee säilymään yhteiskunnassa pysyvästi. Iso joukko väestöstä on vaarassa syrjäytyä pysyvästi. Jos näin käy, sen merkit näkyvät myös aluerakenteessa.

M-13: Ylevät ja pelottavat alueet (paikat)

N: Kaupunki ei aina ole sitä miltä sen näyttää vaan miltä se tuntuu ja millaisena se koetaan. Aasukkaat antavat paikkoja koskevassa kyselytutkimuksessa toisille kaupunkialueille positiivisia, toisille alueille negatiivisia merkityksiä. Paikkaa koskevan mielikuvan ja todellisuuden välillä voi olla ristiriita. Esimerkiksi joku pelottavaksi ja vaaralliseksi koettu alue voi olla tosiasiallisesti turvallinen paikka liikkua. Vaikka Turun kaupungista ei ole laadittu (kuten esimerkiksi Helsingistä) eri paikkoihin suhtautumista kuvaavaa kyselytutkimusta, nykyisestä kaupunkirakenteesta voidaan tehdä tähän näkökulmaan liittyen joitakin yleisiä johtopäätöksiä. Esimerkiksi Varissuon lähiö saatetaan kokea vaarallisena paikkana, mutta tosiasiallisesti lähiö on kokonaisuutena tarkastellen suhteellisen rauhallinen alue. Turun Kauppatoriympäristö saatetaan puolestaan kokea turvallisenä alueena, mutta tosiasiallisesti alueella on myös paljon vaaroja (korkeat rikosluvut, liikennevaarat jne.).

Y: Yleiskaavaratkaisut vaikuttavat välillisesti esimerkiksi pelottaviksi koettu-

jen paikkojen kohdalla tapahtuviin muutoksiin.

A: Yleiskaavan tavoitteista tarkasteltavaan seikkaan aiheutuvan muutoksen yksityiskohtainen osoittaminen on vaikeaa. Kun esimerkiksi Turun edustan saarista pyritään tietoisesti luomaan positiivisia mielikuvia, tällä on vaikutusta valoisian paikkakäsityksen muodostumiseen saarista. Pystytäänkö myös esimerkiksi lähiökehästä luomaan samalla tavalla miellyttäviä mielikuvia, on epävarmaa. Turun pääkeskustan kohdallakaan ei tapahdu tässä suhteessa seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana välttämättä positiivista kehitystä.

M-14: Liikenne melu- ja muine häiritseviin

N: Liikenteen häiritsevät vaikuttavat negatiivisesti asukkaiden viihtyvyyteen ja hyvinvointiin. Vuoden 2000 aikana valmistuu Turussa melua koskeva laaja tutkimus, josta käy selville melun nykytilanne.

Y: Yleiskaavassa esitetyllä pääkatuverkolla, päätoimintojen sijoittelulla sekä muilla liikennetarkoituksilla vaikutetaan liikenteen aiheuttamien melu- yms. häiriöiden muutoksiin. Yleiskaava 2020:n pääliikenneverkko perustuu säteittäisiin liikenneväyliin sekä kehäväyliin.

A: Auto- sekä rautatieliikenteen melu kasvaa vuoteen 2020 mennessä korkealle tasolle ja se on otettava yleiskaavassa huomioon mm. uusien asuinalueiden sijoittelussa. Samalla kun liikenne aiheuttaa melua tähän liittyy myös muita ympäristöhaittoja (onnettomuus- ja terveysvaarat, päästöt ilmakehään, tärinähaitat vanhalle kunnallistekniselle verkostolle jne.). Liikenteen aiheuttamia häiritseviä ei pystytä lievittämään koko laajuudessaan.

M-15 Elämäntapa, vapaa-aika ja virkistys

N: Moderni ihminen, modernit asuntoalueet ja moderni kaupunki on vakiinnuttanut asemansa teollisen yhteiskunnan vallitsevaksi kulttuurisysteemiksi. Vaihtoehtoiset elämäntyyli eivät ole saaneet tähän asti laajaa kannatusta.

Y: Yleiskaavan tavoitteet tukevat modernismin pohjalle rakentuvan kaupungin ylläpitämistä ja laajentamista. Tämä käy ilmi esimerkiksi yleiskaavan kasvutavoitteista (jatkuvaan kasvuun tähtääminen, uusimman korkean teknologian toimintaedellytysten edistäminen jne.) ja uusien asuntoalueiden varaamisesta.

A: Teknologinen elämäntapa tulee jatkumaan. Sen edut ja haitat (runsaasta autoilusta aiheutuva eriytetty "kuntoilupakko" sekä siihen liittyvä rakentaminen jne.) käyvät entistä selvemmin ilmi. Elämäntapa voi saada jonkin verran uusia muotoja, mutta mitään suurta muutosta ei tule todennäköisesti tapahtumaan. Suurimmat muutospaineet syntyvät ympäristökriisin syvenemisestä. Moderni kulttuuri, sosiaalinen elämä ja elämäntapa (esimerkiksi kuluttaminen ja yksityisautoilu) muodostavat tiiviin kokonaisuuden, jonka muuttaminen on äärimmäisen hankalaa. Postmodernin elämäntavan syveneminen johtaa asukkaiden sulkeutumiseen entistä enemmän omaan sisäpiiriinsä ja mahdollisesti myös yhteiskunnalliseen välinpitämättömyyden lisääntymiseen.

4. YHTEENVETO SEKÄ SUOSITUKSET

SVA-työtä ei tehdä pelkästään mahdollisten muutosten ennakoimiseksi. Sosiaalisten vaikutusten arviointia harjoitetaan myös siksi, että voidaan kehittää keinoja häiriöiden vähentämiseksi ajoissa ja tietoisesti.

Seuraavassa on kuvattu yhteenveto siitä, minkä tyyppinen sosiaalinen ja kulttuurinen kaupunkirakenne Turussa on mahdollisesti (kokonaisuutena) vuonna 2020. Arvioinnin taustalla on edellisessä kappaleessa kuvatut muuttajat (tiedot nykytilanteesta ja siihen liittyvistä näkökulmista) sekä yleiskaavassa asetetut tavoitteet. Arviointi on yleispiirteinen. Arviointia koskeva esitys (kuvaus) on pitkälle saman tyyppinen kuin yleiskaavan strategiavaiheessa.

Kaupunkialue on jaettu tarkastelussa kuuteen päälohkoon. Seuraavassa on kuvattu lyhyesti lohkojen kohdalla mahdollisesti tapahtuva sosiaalinen ja kulttuurinen kehityspolku 2000-2020 sekä vastaava tila vuonna 2000. Lopuksi on esitetty suosituksia kunkin lohkon kehittämiseksi.

1. Pääkeskusta lähialueineen

Turun vanhimmat kaupunkialueet ja liikekeskusta.

Pääkeskustan sekä sen ulkopuolelle sijoittuvien uusien keskusten välinen kilpailu ei pääty, vaan se jatkuu edelleenkin. Keskustan kehittämissuunnitelmat eivät toteudu riittävän nopeasti ja laajasti. Keskusta kaupungin sosiaalisen ja kulttuurisen elämän päänäyttämönä joutuu osaksi uuteen valoon. Keskustan ulkopuoliset alueet kilpailevat tehokkaasti tapahtuma- ja ajanviettopaikkana pääkeskustan kanssa (esimerkiksi uudet kauppakeskittymät toimivat entistä enemmän myös vapaa-ajanvieron keskuksina.).

SUOSITUKSET: Jos pääkeskusta halutaan säilyttää edelleenkin Turusta samoja kaupunkikulttuurisia mielikuvia synnyttävänä paikkana kuin tähän asti, keskustan kehittämistoimenpiteitä on nopeutettava ja tehostettava. Uusien kauppakeskusten rakentamista lähiökehälle on ohjattava tehokkaasti (Itäportti jne.).

2. Lähiökehä

Rakennettu n.1960-1975 asuin ympäristön teollisena massatuotantona.

Yleiskaavassa asetetut tavoitteet lähiökehän kehittämiseksi toteutuvat ainoastaan osaksi. Vanhojen lähiöiden sekä uusien asuntoalueiden väliset erot eivät juurikaan tasoitu. Niin kutsuttu relatiivisen rappeutumisen ongelma rasittaa eniten vanhoja lähiöitä. Kaupungin pahimmat sosiaaliset ja kulttuuriset ongelmat keskittyvät lähiökehälle, erityisesti itä- ja länsi-Turun alueille. Lähiökehän isot kauppakeskuksetkin palvelevat eniten lähiökehän varakkainta väestönosaa. SUOSITUKSET: Yleiskaavoitusta ja lähiöuudistusta kuvaavassa selvityksessä on kuvattu mahdollisuuksia kehittää lähiökehää yleiskaavoituksen sekä muiden keinojen avulla. Lähiöuudistuksesta sekä aluekumppanuudesta on muodostettava jatkuvaa toimintaa. Tavoitteita sekä keinoja on samalla syvennettävä entistään.

3. Turun saaret

Luonnonläheinen ja merellinen kaupungin tärkein laajentumisalue. Aluetta on markkinoitu julkisuudessa "Meri-Turkuna" ja ilmaisulla viitataan vesiyhteyden merkitykseen uusimmassa vetovoimaisessa asumisessa.

Saarten uusien asuntoalueiden rakentaminen luo eniten mielikuvia uudistuvasta ajan hermolla elävästä Turusta. Varakkain väestö pyrkii sijoittumaan saarille. Korkeat rakentamiskustannukset sekä korkeat asuntojen hinnat rajoittavat mui-

Korkeat rakentamiskustannukset sekä korkeat asuntojen hinnat rajoittavat muiden väestöryhmien mahdollisuutta asettua asumaan saarille.

SUOSITUKSET: Saarista on vaara muodostua hyväosaisten uusi laaja kaupunginosa. Saarten uusien asuinalueiden rakentamisen kohdalla on kiinnitettävä siksi aivan erityistä huomiota alueilla toteuttavaan asunto- ja asuttamispolitiikkaan. Vähätuloiset ja maahanmuuttajat on myös otettava huomioon kun saaria rakennetaan.

4. Turun pohjoiskärki

Väljästi rakennettu luonnonläheinen ja maaseutumainen alue.

Pohjoiskärjessä toteutetaan saarten jälkeen eniten asuntorakentamista. Koska valtaosa rakentamisesta on pientalorakentamista ja tonttien koko on suuri, pohjoiskärjen asuntoaluetypit ja asumismuodot poikkeavat osaksi saarten vastaavista seikoista. Kärkialueilla ei ilmene pahoja sosiaalisia ja kulttuurisia ongelmia.

SUOSITUKSET: Myös Turun pohjoiskärjen asuntorakentamistavoitteet houkuttelevat hyväosaisia.

5. Itä-Turku

Lähiökehän itäisimmät osat.

Muissa teollistuneissa länsimaissa jo aikaisemmin tunnetun ilmiön merkit, jossa kokonainen kaupunginosa leimautuu pysyvästi ongelma-alueeksi, havaitaan myös eräissä Suomen suurimpien kaupunkien kaupunginosissa. Vallitsevasta hallinnosta ja sosiaalipolitiikasta riippuen ongelmat ovat kyseisillä alueilla enemmän tai vähemmän pahat.

SUOSITUKSET: Tavoite 2-ohjelmalla tulee olemaan positiivista vaikutusta itä-Turun kehitykseen, mutta alueen vastaavaa kehittämistä on jatkettava vuoden 2006 jälkeenkin.

6. Länsi-Turku

Telakka-alueelle ulottuvat kaupungin läntisimmät osat.

Tätä aluetta koskee mahdollisesti saman tyyppiset ongelmat kuin lohkolla n:o 5.

SUOSITUKSET: Mikäli näyttää siltä, että läntisen telakka-alueen suunnassa tapahtuu suuria rakenteellisia muutoksia sekä myös alueen asuntoalueilla ilmenee vaikeita sosiaalisia ongelmia, myös länsi-Turku on otettava itä-Turun lailla erityiskehittämisen kohteeksi.